

4. søndag efter Trinitatis

Salmevalg

747: Lysets engel går med glans

302: Gud Helligånd, o kom

276: Dommer over levende og døde

688: Skal kærlighed sin prøve stå

696: Kærlighed er lysets kilde

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus

I har hørt, at der er svaret: Du skal elske din næste og hade din fjende. Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender og bed for jeres forfølgere, for at I skal blive jeres himmelske faders børn, for han lader sin sol stå op over onde og gode og han lader det regne over retfærdige og uretfærdige. For hvis I elsker dem, der elsker jer, hvilken løn/ære har I da? Det gør tolderne vel også? Og hvis I blot hilser på jeres brødre, hvad særligt gør I da? Det gør hedningerne vel også? Så vær da fuldkomne, som jeres himmelske fader er fuldkommen.

Jesus sagde: ”I har hørt, at der er sagt: ’Du skal elske din næste og hade din fjende.’ Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske faders børn; for han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige. Hvis I kun elsker dem, der elsker jer, hvad løn kan I så vente? Det gør tolderne også. Og hvis I kun hilser jeres brødre, hvad særligt gør I så? Det gør hedningerne også. Så være da fuldkomne, som jeres himmelske fader er fuldkommen.

Prædiken

Det har altid slået mig som det mest radikale af alt, hvad Jesus prædikede: Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer! Det lyder måske absurd, hvad jeg nu siger, men jeg er overbevist om, at med det budskab, elsk jeres fjender, ville Jesus i dagens Danmark få påtegningen: Hadprædikant. Hvorfor? Jo, fordi fjendekærlighed også er et oprør mod det bestående. Med alt det, vi værner om og holder af. Det er jo ikke fordi, at fjendekærlighed som

sådan står i modsætning til det Danmark, vi kender og alt det, vi skal passe på. Men kravet om fjendekærlighed står i stærk kontrast til den måde, vi som regel vælger at indrette vores liv på: Vi værner om det nære for at beskytte os selv og alt det, vi lever af. Og det er klart, for ellers risikerer vi, at det går i opløsning; at vores liv forsvinder i ligegyldighed og relativisme. Vi bliver nødt til at have nogle stærke relationer til de allernærmeste, for de relationer giver livet mening. Når Jesus fremhæver, hvad de gamle sagde: Du skal elske din næste og hade din fjende, så er det fordi, at hadet til fjenden opleves som en forudsætning for kærligheden til næsten. Relationen til næsten er den nære relation. Næsten er den, jeg kan se og røre; den jeg kan sanse. Og den nære relation er altid den vigtigste. Det er den nære relation, vi skal beskytte. Hadet var, for de gamle, nødvendig for at bevare den nære kærlighed til dem, der stod os nærmest. Kærligheden måtte beskyttes mod det fremmede, mod den potentielle fare.

Filosofisk set siger vi af og til, at kærligheden grundlæggende er egoistisk; når vi ser på den som en beskyttelse af alt det, vi lever af, så er kærligheden egoistisk: vi elsker, fordi vi i grunden ved, at vi er afhængige af hinanden: *Jeg* går altså til grunde, hvis ikke jeg investerer min kærlighed i et andet menneske. Hvis vi argumenterer ud fra et sociologisk eller et naturvidenskabeligt perspektiv, så er det uden tvivl kærlighedens funktion – at binde os i gensidig afhængighed for at beskytte os selv og give os selv de bedste livsbetingelser; og når vi derfor handler uselvisk over for vores børn, f.eks., så er det fordi, at vi af og til har brug for, at andre uselvisk hjælper os. I det sociologiske og naturvidenskabelige perspektiv er det altså i selvishedens interesse at være uselvisk.

Men der er meget mere at sige om kærligheden. For når vi står ansigt til ansigt med et andet menneske, virkeligt ansigt til ansigt med et andet menneske, og ikke uegentligt, som når vi ser det andet menneske som et instrument til at opnå noget – det sker for eksempel hver

dag, når vi køber ind. Nej når vi virkeligt står ansigt til ansigt med et andet menneske, så sker der noget mellem os. Så mister målet sin betydning. Så handler mødet ikke om, at vi sammen kan opnå så og så meget; så handler mødet om, at livet gror; at vi bliver til, som sande mennesker, når vi står ansigt til ansigt med hinanden. Vi oplever det, hver gang vi ser ind i et andet menneskes øjne, og vi spejler hinandens følelser og føler os set og genkendt af den anden. Så opstår der noget ubegribeligt imellem os, som bedst kan beskrives som livets grund-ord: Jeg-du. Ikke forstået sådan, at vi er to individer, jeg og du, der står over for hinanden; men derimod sådan, at vi er fælles om at være jeg-du. Vi bliver en enhed, der er til i mødet. Og først i mødet bliver vi i egentlig forstand til.

Men fjendekærlighed rækker langt ud over det nære. På sin vis er fjendekærligheden selvdestruktiv, for hvis fjenden defineres som den, der truer mig på livet, så er det potentielt set livfarligt at elske det menneske. Derfor kræver fjendekærligheden noget overordentligt ekstraordinært. At gå fjenden åbent i møde med den

viden, at det kan true mig på livet kræver mod, måske ligefrem dumdristighed. Et sådant dumdristigt menneske var Jesus.

Jesus ville grundlægge et nyt rige på jorden; salige, sagde han, er de barmhjertige, de rene af hjertet, de, som stifter fred. Han ville grundlægge sit rige på noget, han hentede ned fra Himlen. Et kærlighedens rige, skulle det være. Grundlagt på Guds barmhjertighed. Ikke på Guds retfærdighed; sådan som retfærdigheden blev åbenbaret på lovtavlerne: Du skal ikke stjæle, du skal ikke slå ihjel. Det slog ikke til for Jesus med disse: du skal ikke, du skal ikke... Der måtte et "Du skal" til. Det største "du skal" af alle: Du skal elske. Elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele dit sind, og din næste som dig selv. Og, tilføjede Jesus, du skal elske dine fjender og bede for dem, der forfølger dig. Og hvordan gik det så denne Jesus, der mødte verden med dumdristig tillid, hvor der herskede mistro; med betingelsesløs kærlighed, hvor der herskede splittelse og millimeterretfærdighed? Hvordan gik det med at prædike

kærligheden, hvor der prædikedes magt. Hvad skete der med denne Jesus?

Selviskheden vendte sit rasende ansigt mod ham. Elske vores fjender? Vi skal kun elske vores børn og være venlige over for naboerne. I denne verden er det nødvendigt at ville sig selv. Jesus forråder livet. Forråder det paradys, vi har skabt med vore egne hænder. For nu vil han, at vi skal byde fjenden ind. Giv ham døden!

Og de gav ham døden. Alle. De kaldte ham en hadprædikant og spurgte juristerne, og juristerne slog op i loven og nikkede. Præsterne, kulturen og manden fra gaden, folkedomstolen, et helt folk i enighed, den sjældne skønne enighed: Korsfæst ham! Korsfæst ham!

Og han bad: Fader, tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør! Derfor genopstod han fra de døde. Fordi hans "kærlighedens rige på jord" ikke blot var en idé, han lancerede, en teori, han gjorde sig interessant på og fik dokortitel og nobelpris for, men fordi kærlighedens rige var hentet fra Gud og var ham selv og blev betalt med den størst tænkelige pris: Hans liv. Derfor genopstod han:

Fordi han lod sig bevæge til fjendekærlighed og ikke trak sin kærlighed tilbage, da man slog ham ihjel på grund af den kærlighed.

Det er den dommer, vi må klynge os til. Den dommer, der bød os at elske vore fjender, og som selv bad for dem, der forfulgte ham, bødlerne og hele den demokratiske enighed, hvis høje råb: Korsfæst ham! kunne høres både i himlen og i helvede.

Og hvad så med buddet: Du skal elske dine fjender og bede for dem, der forfølger dig! Ja, noget kunne tyde på, at vi kommer til kort. Vi kan ikke elske det, der truer os på livet. Vi må beskytte livet og alt det, vi har kæmpet for. Men buddet byder os ikke at elske det, der truer os. Nej, vi skal elske det menneske, der gemmer sig inden i vores fjendebillede. Fjendebilledet har det nemlig med at umenneskeliggøre den anden, så den anden bliver identisk med ondskaben; den anden dæmoniseres. Og i den kontekst er det tydeligt at se, at kærlighed ikke er en følelse, for så ville den for altid afskære os fra mennesket i fjendebilledet. Kærligheden er den magt, der fører til

maskefald. Billedet krakelerer. Bag ordet ”fjende” ses et menneske som jeg. Buddet om, at vi skal elske vores fjende, er for os et smerteligt bud, fordi buddet kræver det umenneskelige af os, nemlig at vi skal lægge selvished og frygt fra os. For kærligheden er en handling, der vender os i sårbarhed mod det fremmede, og vi kan ikke andet end sætte lid til kærligheden; vi må stole på dens magt – for kun sådan kan kærligheden sejre. Og den umenneskelige fjendekærlighed består ikke i, at være en evne, vi lærer, eller en kompetence, vi fremelsker; nej, den består i, at den gør os til mennesker for hinanden. Den, der før blot var fjende, en magt, der truede mit liv, forvandler sig til en, jeg kan stå ansigt til ansigt med, og da kan det nådefulde liv vokse, skyde og sætte nye frø. For kun i mødet, hvor masken falder, hvor billedet krakelerer, og vi ikke ser hinanden som instrumenter, er der liv.

Kirkebøn

Du Uforanderlige, hvem Intet forandrer! Du i kærlighed Uforanderlige, som til vores bedste ikke lader dig forandre:

at vi også måtte ville vort eget Vel, ved Din Uforanderlighed lade os opdrage til, i ubetinget Lydighed, at finde Hvilen og at hvile i din Uforanderlighed! Du er ikke som et menneske; skal mennesket bevare uforanderligheden, må det ikke bevæges af for mange ting, og det må i det hele taget ikke lade sig bevæge for meget. Dig derimod bevæger alt i uendelig kærlighed; endda hvad vi Mennesker kalder en ubetydelighed og går ubevægede forbi, spurvens død, den bevæger Dig; hvad vi næppe lægger mærke til, et menneskeligt suk, det bevæger Dig, i uendelig kærlighed: men Intet forandrer Dig, Du Uforanderlige! Du, der i uendelig kærlighed lader dig bevæge; Lad dig også bevæge af denne bøn, at du velsigner den, så bønnen forandrer de bedende i overensstemmelse med din uforanderlige vilje.